

Nr 752

Av herr **Lundberg**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 90, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 24 maj 1957 (nr 209) om skatt på sprit och vin, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 90 föreslås en ytterligare skattehöjning av spritdrycker med ca 60 milj. kr. minus de 17 milj. kr. som bortfaller genom utskänkningsskattens avskaffande. För varje gång prishöjning skall vidtagas anføres nykterhetsfrämjande motiv ehuru det finns starka skäl antaga att de icke har en konsumtionshämmande verkan hos dem som verkligen behöver hjälp med ett alkoholproblem. Staten får formellt stora inkomster, men om det är möjligt med en »nykter» bedömning av nykterhetsfrågan innebär väl varje sprithöjning att vi ytterligare fördjupar den sociala nöden, ångesten och hjälplösheten bland spritmissbrukets offer och deras familjer samt övervältrar i stort kostnaderna på kommunerna.

Ur nykterhetssynpunkt måste man beklaga att spritprisernas höjd är den alkoholvård som i stort sett bjuds spritens offer. Anslagen till alkoholforskning och alkoholsjukvård glöms allt för ofta bort, och spritprisdiskussionen förblindar både nykterister och andra så att vi glömmer att hjälpa dem som verkligen behöver få hjälp i stället för tro och diskussion utan handling.

Man tolererar att skattefri sprit och tobak får försälas på flyg och båtar i utlandstrafik, och riksdagsmän och andra köper av dessa varor trots att de tillmäter spritskatten betydelse. Officiell och annan representation sker ofta där sprit serveras och allmänheten får betala notan. I dag konstateras att brottsstatistiken sjunker genom att spritfloden hämmats genom strejk, men man slår inte igen butikerna under strejken etc. Ett förbud leker många i hågen och skulle väl betraktas som en effektiv åtgärd, men ingen vill stå för förslaget. Orsaken är väl att ett förbud i dag är orealistiskt och verklighetsfrämmande. Det är lätt att freda samvetet med moraliska proklamationer, vilka varken löser spritproblemet eller hjälper alkoholens offer. I denna nödens stund tillgrips de höjda spritpriserna som en avledande åtgärd, trots att både nykterister och andra borde veta att det inte är höjda spritpriser, med därav följande social och ekonomisk pina för spritmissbrukarna och deras familjer, vi behöver utan här måste gamla fördomar brytas och en verklig alkoholforskning och alkoholsjukvård komma till stånd. Vi kan inte fortsätta att gå »udenom» detta problem. Spritprishöjningen är ingen medicin då det gäller att hjälpa och bota; tvärtom allt för ofta har den en både uppehållande och stimulerande verkan.

Vid olika tillfällen har jag yrkat avslag på sprithöjningarna, och det ligger närmast till hands att även nu ställa detta yrkande. Men då proposition i frågan är lagd så är den väl i praktiken även därmed en realitet. Ur denna synpunkt ber jag få framföra alternativa förslag. Om riksdagen av de ca 45 nya milj. kr., som den höjda spritskatten innebär, anslår 30 milj. kr. till en utbyggd akoholistvård i landstingens regi skulle snabba och effektivare åtgärder för att söka komma till rätta med vårdproblemet åstadkommas. Landstingen är och blir till huvudsaklig del sjukvårdens huvudmän. När staten tar de många miljonerna i spritskatt, är det rimligt att staten betalar kostnaderna för en effektiv forskning och sjukvård på detta område men överlåter arbetsuppgiften på landstingen och de landstingslösa städerna.

Även om ett tillskott av 30 milj. kr. kan förefalla blygsamt när det gäller forskning och sjukvård, kan ett sådant anslag till landsting och städer innebära att vissa relativt viktiga åtgärder för hjälp och vård av alkoholskadade kan vidtagas. Men skall detta bli möjligt måste riksdagen själv avdela och besluta att dessa medel skall gå till landstingen

Skulle utskottet och riksdagen icke anse sig böra binda en del av den höjda skatten på föreslaget sätt måste det vara angeläget att riksdagen avslår Kungl. Maj:ts proposition. Om höjningen av skatten skall användas till andra utgifter, exempelvis de höjda försvarskostnaderna, finns det ingen anledning att överlåta denna börda på dem som använder sprit, utan den inkomsten bör tagas på den allmänna skatten. I varje fall bör inte spritskatten ges en nykterhetsfrämjande attityd, även om en sådan felaktig motive-ring kan ligga väl till hands.

Med hänvisning till det anförda framlägges följande alternativa förslag med hemställan,

att riksdagen måtte besluta

1. att av inkomsterna på den föreslagna höjningen av spritskatten till anslag åt landstingen för en utbyggd nykterhetsvårdande verksamhet avsätta 30 milj. kr., samt alternativt,
2. att, därest riksdagen beslutar avslå detta anslag till landstingen, riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 90.

Stockholm den 22 mars 1963

John Lundberg